

KARTA ROZWIĄZANIA:

ID:	M.07-3
Typ instrumentarium (a do f) ¹	a), c), d)
Kategoria rozwiązania (A do C) ²	C
Data aktualizacji wpisu:	
ID i nazwa wyzwania, którego dotyczy proponowane rozwiązanie:	M07. Regulacja i wsparcie mieszkalnictwa wspomaganego
Autorzy:	Katarzyna Przybylska
Grupa ekspercka:	ds. mieszkalnictwa i polityk społecznych

1. Nazwa rozwiązania [200 zn.³]:

Koordinacja i budowanie know-how niezbędnego do wdrażania mieszkań wspomaganych na szeroką skalę

2. Zwięzła charakterystyka proponowanego rozwiązania [2000 zn.]:

Mieszkalnictwo wspomagane jest działaniem na styku resortów oraz polityk – przede wszystkim opieki społecznej oraz mieszkalnictwa. Na ogół mieści się w kompetencjach podmiotów odpowiedzialnych za politykę społeczną, co przekłada się na nadawanie priorytetu działaniom związanym z usługami kosztem działań związanych z infrastrukturą mieszkaniową. Niezbędne jest więc zapewnienie większej współpracy działów administracji publicznej (zarówno na poziomie centralnym, jak i samorządowym) dla harmonijnego rozwijania działań związanych z mieszkalnictwem oraz z usługami, co umożliwi zbudowanie znaczącego zasobu mieszkań wspomaganych i świadczenie tam efektywnego wsparcia.

Zwiększenie współpracy powinno obejmować również systemowe włączenie innych podmiotów, w tym Regionalnych Ośrodków Pomocy Społecznej (ROPS), Centrów Usług Społecznych (CUS), organizacji pozarządowych. Podmioty te powinny być angażowane w tworzenie i prowadzenie mieszkań wspomaganych (organizacje pozarządowe), a także w budowanie świadomości, edukowanie w zakresie dostępnych rozwiązań, koordynację usług z perspektywy klienta (metoda jednego okienka) czy szkolenie kadr.

Nie można bowiem pominąć wyzwań związanych z zapewnieniem kadry do obsługi zwiększonego zasobu mieszkań wspomaganych. W tym obszarze konieczne są zarówno zmiany w systemie przygotowania zawodowego, jak i dodatkowe szkolenia i budowanie nowych kompetencji (np. związanych z zarządzaniem najmem i samą obsługą mieszkań). Dodatkowo potrzeba działań zachęcających do wybierania zawodów pomocowych celem zwiększenia liczebności kadry.

¹ a) Rozwiązania w zakresie regulacji prawnych, administracyjnych itd.

b) Rozwiązania w zakresie finansowania i programów funduszowych

c) Dedykowane programy krajowe

d) Wzmacnianie know-how: Rekomendacje, zalecenia, standardy, dobre praktyki, wymiana doświadczeń, szkolenia, pilotaże, programy współpracy itd.

e) Dostosowywanie działań, inwestycji realizowanych przez inne zależne od rządu podmioty krajowe

f) Inne

² A – Regulacje prawne; B – Mechanizmy finansowania; C – Wzmacnianie wiedzy i współpracy

³ Znaki ze spacjami – podane wartości dotyczą maksymalnej objętości opisu – orientacyjnie.

3. Działania szczegółowe, narzędzia interwencji – szczegółowy opis: [5000 zn.]

Po pierwsze, konieczne jest zapewnienie koordynacji międzyresortowej dla tworzenia i prowadzenia mieszkań wspomaganych. Obecnie wszelkie rozwiązania obejmujące mieszkania z usługami (mieszkania chronione, mieszkania wspomagane, inne rodzaje mieszkań ze wsparciem) są w gestii opieki społecznej, co znacząco obniża zaangażowanie podmiotów / organów odpowiedzialnych za infrastrukturę mieszkaniową. (Z tego powodu w karcie rozwiązania „Ustawowe uregulowanie mieszkań wspomaganych (oraz standard i katalog usług)” zaproponowano uregulowanie mieszkań wspomaganych poza ustawą o pomocy społecznej). Należy na poziomie ustawy oraz poprzez powołanie odpowiednich organów zagwarantować zwiększoną współpracę międzyresortową. Na poziomie rządowym powinna powstać jednostka obejmująca przedstawicieli MRiPS, MRPiT oraz MFiPR z udziałem samorządów i strony społecznej (w tym organizacji pozarządowych) odpowiedzialna za rozwój mieszkalnictwa wspomaganego.

Na poziomie samorządowym (gmina) należy utworzyć wyspecjalizowane jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kwestie mieszkalnictwa społecznego, w tym mieszkania wspomagane, odpowiedzialne również za system dodatków mieszkaniowych (w gminach poniżej 40 tys. mieszkańców taką funkcję można powierzyć komórce organizacyjnej lub dedykowanemu stanowisku pracy). Jednostki te powinny również odpowiadać za zadania związane z zapobieganiem zadłużeniom, eksmisjom i bezdomności, co przyczyniłoby się do uspołnienienia polityki społecznej i mieszkaniowej na szerszą skalę i bardziej kompleksowego odpowiadania na wyzwania występujące na styku tych obszarów. Takie zapisy mogłyby znaleźć się np. w ustawie o zrównoważonym rozwoju miast.

Po drugie, z perspektywy osoby korzystającej ze wsparcia (w tym w postaci mieszkania wspomaganego) istotna jest integracja usług i łatwy dostęp do wiedzy i informacji w tym zakresie. Należy wprowadzić metodę „jednego okienka” (przy wykorzystaniu zasobów CUS). Byłoby to korzystne zarówno dla zapewniania dostępu do mieszkań wspomaganych, jak i szerzej – do integracji działań z obszaru zapobiegania wykluczeniu społecznemu (w tym bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu).

Po trzecie, celem będzie wprowadzenie systemu gromadzenia informacji o zasobach mieszkań wspomaganych oraz osobach korzystających ze wsparcia w mieszkaniach wspomaganych. Obecnie dane dotyczące programów mieszkań z usługami (w tym mieszkań chronionych czy wspomaganych) są ograniczone i fragmentaryczne, co znacząco utrudnia planowanie rozwoju tego segmentu. Zważywszy na konieczność szybkiego zwiększenia zasobu mieszkań wspomaganych (oraz w świetle postulowanego obowiązku posiadania przez gminy określonego zasobu takich mieszkań i weryfikacji stosunku zasobu do potrzeb) niezbędne jest dysponowanie rzetelnymi danymi. Dane dotyczące zasobu powinny obejmować dane o ilości mieszkań wspomaganych, ich położeniu, dostępności architektonicznej i wyposażeniu. Natomiast dane o osobach korzystających, niezbędne dla diagnozy i planowania wykorzystywania i powiększania zasobu mieszkaniowego powinny obejmować m.in. dane o sytuacji zdrowotnej czy świadczonych usługach. W ramach informacji należy odnotowywać m.in. (i) czy dana osoba ma niepełnosprawność, (ii) czy doświadczyła bezdomności lub wykluczenia mieszkaniowego, (iii) czy opuściła placówki opiekuńczo-wychowawcze, (iv) czy była w systemie pieczy zastępczej, (v) czy opuściła inną placówkę, (vi) w jakim wieku zamieszkała w mieszkaniu wspomaganym.

Po czwarte, należy włączyć ROPS w tworzenie systemu mieszkań wspomaganych. ROPS (w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi, przede wszystkim parasolowymi) powinny podejmować działania edukacyjne i doradcze skierowane do jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów zaangażowanych (lub zainteresowanych zaangażowaniem) w tworzenie i prowadzenie mieszkań wspomaganych. Działania powinny obejmować m.in. (i) informacje o sposobach tworzenia i prowadzenia mieszkań wspomaganych, w tym informacje o źródłach ich finansowania oraz usługach czy (ii) doradztwo w zakresie możliwości tworzenia partnerstw oraz (iii) wsparcie obejmujące sieciowanie instytucji i organizacji. Dodatkowo warto połączyć takie działania z podnoszeniem świadomości problemów i rozwiązań związanych z wykluczeniem społecznym (w tym m.in. bezdomnością i wykluczeniem mieszkaniowym).

Po piąte, niezbędna jest współpraca dla zapewnienia efektywnego szkolenia i podnoszenia kompetencji kadr, które będą zaangażowane w system mieszkań wspomaganych. Działanie to wymaga zarówno zmian w systemie kształcenia,

jak i dodatkowych szkoleń i możliwości podnoszenia kompetencji. W to działanie również mogłyby zostać włączone ROPS czy organizacje pozarządowe. Kompetencje potrzebne dla prowadzenia mieszkań wspomaganych nie są tożsame z wykorzystywanymi w instytucjonalnych rozwiązaniach. Ponadto warto podnosić także kompetencje związane z samym tworzeniem / budowaniem zasobu mieszkań wspomaganych (np. kompetencje organizacji pozarządowych włączających się w te działania).

- Typ rozwiązania:
  - centrum wiedzy – przede wszystkim regionalne,
  - praktykowanie rozwiązań poprzez sieci współpracy – na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym,
  - działania edukacyjne, upowszechniające postawy, wiedzę i praktykę – w tym działania ROPS, CUS.
- Wskazanie grup docelowych/adresatów rozwiązania.
  - miasta,
  - organizacje pozarządowe,
  - kadry pomocy społecznej.

4. Podmioty odpowiedzialne za realizację:

MRiPS, MRPiT, JST, ROPS, CUS

5. Wstępny harmonogram i kamienie milowe:

- Powołanie rządowej jednostki obejmująca przedstawicieli MRiPS, MRPiT oraz MFiPR z udziałem samorządów i strony społecznej (w tym organizacji pozarządowych) odpowiedzialnej za rozwój mieszkalnictwa wspomaganego – II poł. 2021 r.
- Utworzenie w gminach wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za kwestie mieszkalnictwa społecznego – do końca 2021 r.,
- Wprowadzenie metody jednego okienka na poziomie gminnym – do końca 2022 r.,
- Podjęcie przez ROPS działań edukacyjnych i szkoleniowych – od 01.2022 r.,
- Zmiany w systemie szkolenia i edukacji kadr – od 01.2022 r.,
- Wprowadzenie systemu gromadzenia informacji o zasobach mieszkań wspomaganych oraz osobach korzystających ze wsparcia w mieszkaniach wspomaganych: opracowanie wzoru kwestionariusza - 2022 r., wprowadzenie systemu gromadzenia informacji – 2023 r.

6. Priorytet/istotność z punktu widzenia wpływu na wyzwanie/rozwiązanie problemu (oczekiwany efekt):

Działanie będzie wspomagało działanie dotyczące zwiększenia zasobu mieszkań wspomaganych przyczyniając się do bardziej efektywnej koordynacji i współpracy międzyresortowej i międzysektorowej. Systemowe włączenie w działania organizacji pozarządowych, ROPS i CUS przyczyni się do uelastycznienia systemu i uczyni go bardziej dostępnym dla odbiorców, a zwiększenie dostępu do informacji, szkoleń i kadr będzie niezbędne dla zyskania odpowiedniej skali działań.

7. Odniesienia do diagnoz, dodatkowe materiały źródłowe, literatura:

[...]

8. Powiązane akty prawne, identyfikacja obszaru prawnego wymagającego poprawy (odniesienie do istniejącego stanu prawnego):

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622 z późn. zm.).

9. Przykłady podobnych rozwiązań w innych krajach (jeśli znane)

[...]